

---

## Notiser

---

### MEDISINSK NYTT

---

---

## Suicidal atferd og antidepressiver

Man antar at antidepressiver tidlig i behandlingen har en energiaktiviserende effekt, som inntreffer før stemningsleiet bedres. Dette kan gi økt risiko for suicidaltanker og suicidalatferd. Amerikanske forskere har nå undersøkt denne risikoen i en klinisk utprøving av antidepressiver hos voksne (BMJ 2009; 339: b2880).

Metaanalysen omfattet 100 000 personer som var randomisert til enten antidepressiver eller placebo. Deltakerne uten psykiatriske indikasjoner hadde svært sjelden suicidale tanker eller atferd. For dem med psykiatriske indikasjoner var risikoen sterkt assosiert med alderen. Høyest risiko ble funnet hos unge voksne (< 25 år), og de skadelige effektene var sterkest forbundet med behandling av andre psykiatriske lidelser enn depresjon. For personer i alderen 25–65 år var det en mulig beskyttende affekt på suicidal atferd, mens for dem over 65 år var det en klar reduksjon i risiko for både suicidale tanker og atferd – og sterkest for dem som ble behandlet for markant depressiv forstyrrelse.

---

## Nytt medikament mot osteoporose

Denosumab er et monoklonalt antistoff mot reseptoraktivatoren for kjernefaktoren  $\kappa$ B-ligand. Dette cytokinet spiller en viktig rolle for osteoklastenes levetid og funksjon. Resultatene fra en klinisk kontrollert studie viser at denosumab signifikant reduserer forekomsten av nye brudd hos pasienter med osteoporose (N Engl J Med 2009; 361: 756–61). For nesten 8 000 kvinner som deltok i studien var forekomsten av nye vertebralfrakturer, hoftefrakturer og andre ikke-vertebrale frakturer redusert med henholdsvis 70 %, 40 % og 20 % over en periode på tre år.

Forfatteren av en lederartikkel (s. 818–10) diskuterer behovet for nye medikamenter i behandlingen av osteoporose. Det finnes allerede mange beinresorpsjonshemmere på markedet. En mulig klinisk nytte vil bl.a. avhenge

av fordeler og ulemper ved administrasjonsform, pris og etterlevelse.

---

## Behandling av angstlidelser

Det er dokumentert effekt av kognitiv atferdsterapi ved angstlidelser. Resultatene fra en ny studie viser imidlertid at korttids psykodynamisk psykoterapi kan være et godt alternativ (Am J Psychiatry 2009; 166: 875–13).

I studien sammenliknet man de to terapiformene hos 58 pasienter. Begge gruppene gikk ukentlig i behandling inntil 30 ganger. Terapeutene fulgte protokoller og var særlig øvet innen sitt felt.

Seks måneder etter avslutningen hadde begge pasientgruppene signifikant bedring målt ved Hamiltons angstskala, og det var ingen forskjeller mellom de to gruppene. Derimot kunne det se ut som om kognitiv atferdsterapi hadde noe bedre effekt for spesielle aspekter av angstlidelsen, f.eks. bekymring og depresjon.

---

## Forbindelsen mellom malaria og klima

Inkubasjonsperioden for malariaparasitten i moskitomyggen er svært temperaturavhengig. En amerikansk forskergruppe har sett på hvordan daglige temperatursvingninger påvirker parasittens inkubasjonstid (Proc Natl Acad Sci USA 2009; 106: 13844–9). Daglige temperatursvingninger reduserer viktigheten av endring i gjennomsnittstemperatur.

I strøk med gjennomsnittstemperatur over 21 °C førte temperatursvingninger til forlenget inkubasjonstid for parasittene, i kaldere strøk til kortere inkubasjonstid.

Data fra Kenya om malariasmitte og om temperatursvingninger ble brukt for å validere modellen. Tidligere modeller som ikke tar hensyn til variasjonen i døgntemperatur overestimerer malariaoverførselen i varme strøk og underestimerer den i kaldere.

---

## MR ved obduksjon av fostre

I en britisk studie undersøkte man den diagnostiske treffsikkerheten ved alternativer til vanlig invasiv obduksjon av fostre under 22 ukers svangerskapsalder (Lancet 2009; 374: 467–75). Konvensjonell 1,5T-MR ble sammenliknet med 9,4T-MR. MR-bildene fra begge maskiner ble undersøkt og sammenliknet med funnene ved obduksjon av 18 fostre på blindet vis.

Funnene ved moderne høyfelts-MR-undersøkelse stemte helt overens med funnene ved obduksjon. 1,5T-MR var ikke til diagnostisk hjelp ved undersøkelsen av 14 av fostrene (78 %). Høyfelts-MR kan være et nyttig

supplement eller et alternativ til obduksjon, f.eks. når foreldrene ikke samtykker til dette.

---

## Internett-basert kognitiv terapi ved depresjon

Kognitiv atferdsterapi har vist seg effektivt mot depresjon, men er ofte vanskelig tilgjengelig (Lancet 2009; 374: 628–34). I en britisk multisenterstudie fra primærhelsetjenesten undersøkte man om kontakt med en terapeut over Internett i sanntid er effektivt ved depresjon. 297 pasienter ble randomisert til enten onlinebehandling pluss vanlig oppfølging hos primærlegen eller til åtte måneders venteliste og så vanlig oppfølging.

Etter fire måneder var 38 % av pasientene i intervensjonsgruppen kvitt depresjonen, mot 24 % i kontrollgruppen (OR 2,4). Etter åtte måneder var tallene 42 % mot 26 % (OR 2,1).

---

## Laparoskopisk kolecystektomi

Bruken av fleksibelt skop ved intraabdominal kirurgi er for første gang beskrevet i en amerikansk observasjonsstudie (Arch Surg 2009; 144: 734–8). 11 pasienter ble operert for gallestein gjennom én enkelt inngang ved navlen og bruk av et fleksibelt skop. Gjennomsnittlig operasjonstid var 150 minutter (99–240 min).

Ingen av inngrepene ble konvertert til åpen operasjon, og det var heller ikke nødvendig med supplerende laparoskopiske instrumenter. Gjennomsnittlig lengde på sykehusoppholdet var 0,36 døgn, og det var i dette lille utvalget ingen intraoperative eller postoperative komplikasjoner. Videre studier er nødvendig for å sammenlikne den nye teknikken med laparoskopisk kolecystektomi slik det gjøres i dag.

---

## Autoantistoffer mot folatreseptorer

Forekomsten av ryggmargsbrokk har sammenheng med kvinners inntak av folsyre under svangerskapet. Resultater fra tidligere studier kunne tyde på at også autoantistoffer mot folatreseptorer i mors blod kan føre til at fosteret utvikler nevrالرrørdefekter. Men en slik sammenheng avkreftes i en ny, stor pasient-kontroll-undersøkelse fra Irland (N Engl J Med 2009; 361: 152–60).

Studien inkluderte nedfrost plasma fra 103 kvinner som hadde fått barn med nevrالرrørdefekter, plasma fra 103 som hadde fått friske barn og plasma fra et mindre antall kontrollpersoner som ikke hadde født. I tillegg gjorde man en ekstra undersøkelse for å sikre at lagringsprosessen ikke hadde gjort kvaliteten på prøvene dårligere.

---

Publisert: 8. oktober 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

